

ЗА ИЗРАЗА “ЛОБНО МЯСТО”

Иво Братанов

Словосъчетанието **лобно място**, което се употребява в съвременния български книжовен език, означава **място на нечия насилствена смърт, място за изпълнение на смъртно наказание, ешафод**. В следващите редове искаме да посочим накратко произхода на този интересен откъм форма и смисъл израз.

Словосъчетанието **лобно място** е с евангелски произход. То е превод на арамейското съществително име **gulgaltā** (срв. евр. גֻלְגַלְתָּא), което означава **череп**. Съществителното име **Голгота** (вж. грц. Γολγοθᾶ, лат. **Golgotha**) е засвидетелствано на няколко места в Новия Завет – например в Мт 27: 33, в Mr 15: 22 и в Йн 19: 17. При това в гръцкия текст на Мт 27: 33 и на Mr 15: 22 съществителното име **Голгота** е преведено със словосъчетанието **κρανίου τόπος** (вж. лат. **Calvariae locus**), т. е. **лобно място, черепно място, място на черепа**. В Йн 19: 17 пък е употребено словосъчетанието **Κρανίου τόπον**, като след това е поставено арамейското съществително име **Голгота**. В Лк 23: 33 арамейското название **Голгота** не е употребено, а е използван неговият превод на гръцки език.

Гръцкото съществително име в род. пад. ед. ч. **κρανίου** е преведено на нашия език с прилагателното име **лобно**, което е образувано от съществителното име **лоб** и наставката **-ен**. Това прилагателно име заедно със съществителното име **място** изгражда словосъчетанието **лобно място**, което е точен превод на грц. **κρανίου τόπος**.

Хълмът Голгота някога е бил извън градските стени на Иерусалим (вж. Евр 13: 12), а сега лежи в североизточната част на града. Около хълма е имало крайградски градини и могили. Там, където е бил разпънат Господ Иисус Христос, е имало градина, а в нея – нов гроб (Йн 19: 41).

Не е напълно ясно защо мястото за изпълнение на смъртните наказания се нарича **Голгота**. Името може би се намира във връзка с черепообразния вид на хълма. Възможно е това име да е свързано с обстоятелството, че около Голгота са били разхвърляни множество черепи и кости на екзекутирани хора. От друга страна, според едно древно иудейско предание под Голгота е погребан бащата на цялото човечество – Адам. Затова на някои икони, представящи разпятието на Спасителя, под изображението на Господния кръст се рисуват черепът

на Адам и две кръстосани кости; на други икони пък е нарисуван само черепът на Адам.

С израза **лобно място** е свързано словосъчетанието **лобна скала** (висока скала, от която са хвърляни осъдени на смърт), вж. например «Помниш ли острите бамбукови стъбла долу, където намерихме скелета на американеца? Те са точно под маймунския град, а там е лобната скала за пленниците. Мисля, че ако бяхме потърсили, щяхме да намерим долу купища от скелети.» (*Артър Конан Дойл. Изгубеният свят. Преведе от английски Александър Шурбанов. С., ДИ «Отечество», 1978, с. 160*)

Изразът **лобно място** се използва с описаното по-горе значение не само в нашия език, но и в някои други езици, например в руски (**лобное место**), украински (**лобне місце**) и новогръцки (**κρανίου τόπος**).

Заб. При написването на предложената бележка са използвани отделни сведения от *Хр. Попов. Ръководство за изясняване Четириевангелието и книга «Деяния апостолски»*. Трето поправено фототипно издание. С., Синодално издателство, 1991, с. 382, бел. № 1 под л.

В-к «Църковен вестник», год. ХСVIII, бр. 19; С., 2 – 15 декември 1997 г., с. 4, кол. 1 – 4.